י׳ שם בְּגִמְרָא ס״ב (ע״א). כ שַׁבָּת פ״ב (ע״א). ל בְּרָכוֹת ס״ב (ע״א). מ שַׁבָּת פ״ב (ע״א). חַלִּין ק״ה (ע״ב). נ בְּרָכוֹת (ס״ב) [נ״ה] (ע״א). ס שם (סב ע״א). ע נִדָּה י״ג (ע״א). וּבְרָכוֹת מ׳ (ע״א).

לְצָפוֹן אוֹ לְדָרוֹם] אוֹ יִסַּלֵּק הַקֶּדֶשׁ לְצַדְדִין: ח [כְּשֶׁנִּפְנָה (ו) בַּשָּׂדֶה, אִם הוּא אֲחוֹרֵי הַגָּדֵר (טו) יִפָּנֶה מִיָּד, וּבִבְקָעָה יִתְרַחֵק עַד מָקוֹם שֶׁלֹּא יוּכַל חֲבֵרוֹ לִרְאוֹת (מ) [ח] (טז) פֵּרוּעוֹ: ט כלא יֵשֵׁב בְּמְהֵרָה וּבְחֹזֶק, וְלֹא יְאֻנַּס לִדְחֹק עַצְמוֹ יוֹתֵר מִדַּי, שֶׁלֹּא יְנַתֵּק שְׁנֵי הַכַּרְכֻּשְׁתָּא: י א]* לא יַקְנַּח (יז) בְּיָד (ט) [ט] יָמִין: יא מלא יַקְנַּח (יח) בְּחֹרֶס מְשׁוּם (י) [י] כְּשָׁפִים, וְלֹא בַּעֲשָׂבִים יְבֵשִׁים, שֶׁהַמְקַנֵּחַ בְּדָבָר שֶׁהָאוּר שׁוֹלֵט בּוֹ שְׁנָיו הַתַּחְתּוֹנוֹת נוֹשְׁרוֹת, נוְלֹא בִּצְרוֹר שֶׁקְּנַּח בּוֹ (יט) (יט) חֲבֵרוֹ, מִפְּנֵי שֶׁמַּכְנִיא אֶת הָאָדָם לִידֵי תַּחְתּוֹנִיּוּת. הַגָּהּ: וְעַכְשָׁו שֶׁכָּפְתֵי כִסְאוֹת שָׁלָנוּ (כ) אֵינָן בַּשָּׂדֶה, נָהֲגוּ לְקַנֵּחַ (בְּחֹרֶס, וְכֵן נָהֲגוּ לְקַנֵּחַ) (כא) בְּדָבָר שֶׁהָאוּר שׁוֹלֵט בּוֹ, וְאֵינוֹ מַזִּיק, וּפֹק חֲזִי מַאי עַמָּא דְּבַר (חידושי אגודה פרק המוציא (שבת סי׳ קמ)): יב סיִפְנֶה (יג) (כב) בִּצְנִיעוּת בַּלַּיְלָה כְּמוֹ בַּיּוֹם: יג עלֹא יַשְׁתִּין מְעֻמָּד מִפְּנֵי נִיצוֹצוֹת הַנִּתָּזִין (כג) עַל רַגְלָיו, (כד) אִם לֹא שֶׁיַּעֲמֹד בְּמָקוֹם גָּבוֹהַּ

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

לְמִזְרָח, וְעַיֵּן בְּשו״ת שֵׁב יַעֲקֹב (ח״א) סִימָן ג׳: ח [ח] פֵּרוּעוֹ. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וּבְכָכוֹר שׁוֹר דַּף ק״י (ברכות סב.) כָּתַב שֶׁדַּעַת הָאַחֲרוֹנִים כָּל שֶׁאֵינוֹ רוֹאֶה פֵּרוּעוֹ אַף עַל גַּב דְּרוֹאֶה גּוּפוֹ וְשׁוֹמֵעַ עִשּׂוּשׁוֹ שָׁרִי, כְּדִמְשְׁמַע בַּגְּמָרָא (ברכות שם) גַּבֵּי שׁוֹמְרֵי טְהָרוֹת, דְּלֹא כַּלְבּוּשׁ (ס״ח) דְּמִשְׁמַע דְּמַחֲלֹק בֵּין שֶׁדֶּה לְצִיר, עַיֵּן שָׁם: י [ט] יָמִין. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וּבְכָכוֹר שׁוֹר דַּף ק״י (ברכות סב.) חוֹלֵק עַל הַמְּגֵן אַבְרָהָם בָּזֶה, וְכָתַב לְחַלֵּק בֵּין רַגִּיל בִּכְתִיבַת דִּבְרֵי קְדֻשָּׁה וְרָגִיל בְּהַרְאוֹת, אוֹ אֵינוֹ רָגִיל בְּשִׂיחָתוֹ וְהוּא אֲשֶׁר שְׂכוֹחַ בִּשְׂמֹאל וּשְׂאֵר מַעֲשָׂיו בִּימִין דְּעָלְמָא, יֵשׁ לוֹ לְקַנֵּחַ בִּימִין שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא שְׂמֹאל דְּעָלְמָא. וְכֵן אִם אֵינוֹ רָגִיל בִּכְתִיבַת דִּבְרֵי קְדֻשָּׁה בִּשְׂמֹאל וְרָגִיל בְּטַעֲמִים, אַף עַל גַּב דְּמִתְרַמֵּי בְּשׁוּם זְמַן שֶׁכּוֹתֵב דִּבְרֵי קְדֻשָּׁה, אֵין סְבָרָא לְחוּשׁ לָזֶה וַהֲרֵי הוּא כְּכָל אָדָם. וְאִם רָגִיל בִּכְתִיבַת דִּבְרֵי קְדֻשָּׁה וְכוּ׳ וְאֵינוֹ רָגִיל בְּטַעֲמִים, מְקַנֵּחַ בִּשְׂמֹאל שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא יָמִין כָּל אָדָם, וְלֹא יְקַנֵּחַ בִּימִין שֶׁלּוֹ שֶׁכּוֹתֵב בָּהּ. וְאִם הוּא אֲשֶׁר שְׂכוֹחַ בִּימִין וּשְׂאֵר מַעֲשָׂיו בִּשְׂמֹאל, אִם הוּא רָגִיל בִּכְתִיבָה יְקַנֵּחַ בִּימִין דְּעָלְמָא, וְאִם רָגִיל בִּשְׂתֵיהֶן אוֹ אֵינוֹ רָגִיל בְּכְתִיבָה וְלֹא בְּטַעֲמִים יְקַנֵּחַ בִּימִין דְּעָלְמָא, וְאִם רָגִיל בִּשְׂתֵיהֶן אוֹ אֵינוֹ רָגִיל הֲרֵי הוּא כְּכָל אָדָם וּמְקַנֵּחַ בִּשְׂמֹאל שֶׁל כָּל אָדָם, זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה מִדְּבָרָיו זְכוֹרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וְעַיֵּן כְּמַחֲזִיק בְּרָכָה (סק״ט) בְּשֵׁם מוֹר וּקְצִיעָה שֶׁאִשָּׁה גַּם כֵּן לֹא תְּקַנֵּחַ בִּימִין, וְהוּא כָּתַב עַל זֶה שֶׁאֵין לְהַחְמִיר עָלֶיהָ כוּ׳ עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּיָד אֶפְרַיִם מַה שֶּׁכָּתַב בְּפֵרוּשׁ דִּבְרֵי הַשּׁ״ז מַה שֶּׁכָּתַב ׳אֲלָא שֶׁהַבַּיִת יוֹתֵר בְּסִימָן מ״ג כָּתַב שֶׁאָסוּר לְקַנֵּחַ בִּימִין׳ עַיֵּן שָׁם שֶׁהוּא נָכוֹן, וְהַבְּאִים אַחֲרָיו נִדְחֲקוּ בְּפֵרוּשׁ דִּבְרֵי זְכוֹרוֹנוֹ לִבְרָכָה: יא [י] כְּשָׁפִים. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וּבִבְרֵכִי יוֹסֵף (סק״ו) הֶאֱרִיךְ וְהֵבִיא דִּבְרֵי הָאֲלִיָּה רַבָּא סִימָן שי״ב (סק״י). וְהַבְּכוֹר שׁוֹר דַּף ק״א (שבת סב.) הָעֲלָה דְּכַחֹל אַף בְּאֵפֶר כְּלִים אֵין לְקַנֵּחַ מִשּׁוּם כְּשָׁפִים, עַיֵּן שָׁם:

בַּאֵר הֵיטֵב

ח (ו) בַּשָּׂדֶה. הוּא הַדִּין אִם הוּא נִפְנֶה בְּבַיִת אֲחוֹרֵי כֹּתֶל, יוּכַל לִפָּנוֹת אַף עַל פִּי שֶׁחֲבֵרוֹ שׁוֹמֵעַ הֲעִטּוּשׁ. עוֹלַת תָּמִיד (סק״י): (מ) פֵּרוּעוֹ. אֲפִלּוּ שׁוֹמֵעַ קוֹל עִטּוּשׁ שֶׁלּוֹ: י (ט) יָמִין. מִפְּנֵי שֶׁקְּשׁוּרָה בָּהּ תְּפִלִּין, וְעוֹד טְעָמִים אֲחֵרִים בְּגִמָּרָא (ברכות סב.). וְאַשְׁר יָד יַקְנַּח בִּשְׂמֹאל דְּיַדָּה שֶׁהוּא יָמִין שֶׁל כָּל אָדָם, מִגֵּן אַבְרָהָם (סק״ח) וְכֵן מַשְׁמַע מִדִּבְרֵי ט״ז (סק״ט), עַיֵּן בְּמִגְנֵי אֶרֶץ דִּפּוּס אַמְשְׁטֶרְדָם. וְהַבַּאר הֵיטֵב אֲשֶׁר לְפָנֵי כָּתַב בְּשֵׁם מָגֵן אַבְרָהָם וְט״ז דְּאִשָּׁה בִּימִינָהּ יָד יַקְנַּח בִּימִין דְּיַדָּה עַיֵּן שָׁם, וְלֹא דֵּק. וְאִם כּוֹתֵב בִּשְׂמֹאל וּשְׂאֵר מַעֲשָׂיו עוֹשֶׂה שְׂמֹאל דְּעָלְמָא, יֵשׁ לוֹ לְקַנֵּחַ בִּימִין שֶׁהוּא שְׂמֹאל דְּעָלְמָא. וְכֵן אִם אֵינוֹ רָגִיל בִּכְתִיבַת דִּבְרֵי קְדֻשָּׁה וְרָגִיל בְּטַעֲמִים, אַף עַל גַּב דְּמִתְרַמֵּי בְּשׁוּם זְמַן שֶׁכּוֹתֵב דִּבְרֵי קְדֻשָּׁה, אֵין סְבָרָא לְחוּשׁ לָזֶה וַהֲרֵי הוּא כְּכָל אָדָם. וְאִם רָגִיל בִּכְתִיבַת דִּבְרֵי קְדֻשָּׁה וְכוּ׳ וְאֵינוֹ רָגִיל בְּטַעֲמִים, מְקַנֵּחַ בִּשְׂמֹאל שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא שְׂמֹאל, אִם הוּא רָגִיל בִּכְתִיבָה יְקַנֵּחַ בִּימִין דְּעָלְמָא, וְאִם רָגִיל בִּשְׂתֵיהֶן אוֹ אֵינוֹ רָגִיל בִּכְתִיבָה כְּלָל אָדָם וּמְקַנֵּחַ בִּשְׂמֹאל שֶׁל כָּל אָדָם, זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה מִדְּבָרָיו זְכוֹרוֹנוֹ לִבְרָכָה. וְעַיֵּן כְּמַחֲזִיק בְּרָכָה (סק״ט) בְּשֵׁם מוֹר וּקְצִיעָה שֶׁאִשָּׁה גַּם כֵּן לֹא תְּקַנֵּחַ בִּימִין, וְהוּא כָּתַב עַל זֶה שֶׁאֵין לְהַחְמִיר עָלֶיהָ כוּ׳ עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּיָד אֶפְרַיִם מַה שֶּׁכָּתַב בְּפֵרוּשׁ דִּבְרֵי הַשּׁ״ז מַה שֶּׁכָּתַב ׳אֲלָא שֶׁהַבַּיִת יוֹתֵר בְּסִימָן מ״ג כָּתַב שֶׁאָסוּר לְקַנֵּחַ בִּימִין׳ עַיֵּן שָׁם שֶׁהוּא נָכוֹן, וְהַבָּאִים אַחֲרָיו נִדְחֲקוּ בְּפֵרוּשׁ דִּבְרֵי זְכוֹרוֹנוֹ לִבְרָכָה: יא [י] כְּשָׁפִים. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וּבִבְרֵכִי יוֹסֵף (סק״ו) הֶאֱרִיךְ וְהֵבִיא דִּבְרֵי הָאֲלִיָּה רַבָּא סִימָן שי״ב (סק״י). וְהַבְּכוֹר שׁוֹר דַּף ק״א (שבת סב.) הָעֲלָה דְּכַחֹל אַף בְּאֵפֶר כְּלִים אֵין לְקַנֵּחַ מִשּׁוּם כְּשָׁפִים, עַיֵּן שָׁם:

בַּאוּר הֲלָכָה

בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ מְחִצָּה סָמוּךְ לָהּ וְכַנַּ״ל. וְהַמְנַהֵג לְהָקֵל בְּהַשְׁלָחַן עָרוּךְ, וּמִסְתַּבְּרָא דִּבְמָקוֹמוֹתֵינוּ שֶׁהוֹלְכִים בְּמִכְנָסַיִם וְאֵין דֶּרֶךְ לִפְרֹעַ אֶת עַצְמוֹ, גַּם לְהִגְרַ״א יֵשׁ לְהָקֵל: י * לא יַקְנַּח בְּיָד יָמִין. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה. ג]וְאֲשֶׁר שְׂכוֹתֵב בִּשְׂמֹאל וּשְׂאֵר מַעֲשָׂיו עוֹשֶׂה בִּימִין, מְצַדְּדִים הַפְּרִי מִגְדִּים (א״א סק״ח) וּלְבוּשֵׁי שְׁרָד דִּיקְנַּח בִּשְׂמֹאל דְּעָלְמָא, וְלֹא אֶזְלִינַן בָּתַר כְּתִיבָה דִּידֵיהּ, אַף דְּהוּא קוֹשֵׁר בָּהּ תְּפִלִּין וְכִדְלִקְמָן בְּסִימָן כ״ז (ס״ו). וְאִם כּוֹתֵב בִּימִין וּשְׂאֵר מַעֲשָׂיו עוֹשֶׂה בִּשְׂמֹאל, יֵשׁ לְעַיֵּן לְפִי טַעֲמֵיהֶם עַיֵּן שָׁם. וּבְסֵפֶר בְּכוֹר שׁוֹר (ברכות סב.) מִשְׁמַע, דְּאִם יָדוֹ הַשְּׂמְאלִי רָגִיל בִּכְתִיבַת דִּבְרֵי קְדֻשָּׁה וְאֵינוֹ רָגִיל לְהַרְאוֹת טַעֲמֵי תּוֹרָה (עַיֵּן רַשׁ״י בְּרָכוֹת ס״ב עַמּוּד א׳ (ד״ה טַעֲמֵי תּוֹרָה), וְזֶה אֵינוֹ נֶהוּג אֲצָלֵנוּ) נֶחְשֶׁבֶת אֲצָלוֹ יָמִין וְלֹא יְקַנֵּחַ בָּהּ, אֶלָּא יְקַנֵּחַ בִּשְׂמֹאל שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא יָמִין כָּל אָדָם. וְאִם כּוֹתֵב בְּדִבְרֵי קְדֻשָּׁה בִּימִין וְרָגִיל בָּזֶה וְאֵינוֹ רָגִיל לְהַרְאוֹת טַעֲמֵי תּוֹרָה וּשְׂאֵר מַעֲשָׂיו עוֹשֶׂה בִּשְׂמֹאל, הֲרֵי הוּא כְּכָל אָדָם

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וְלַחוּץ, אִם פָּנָיו כְּלַפֵּי הַקֹּדֶשׁ, אָסוּר בְּהֲטָלַת מֵי רַגְלַיִם. אָסוּר לַעֲמֹד לְפָנוֹת לְהָדְיָא נֶגֶד בֵּית הַכְּנֶסֶת אוֹ בֵּית הַמִּדְרָשׁ, (יח) דְּלֹא יְהֵא מִכְלָל מִי שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם ׳וַאֲחוֹרֵיהֶם אֶל הֵיכַל ה״׳ (יחזקאל ח טז), וְכֵן לֹא יַעֲשֶׂה בֵּית הַכִּסֵּא מְכֻוָּן כְּנֶגֶד בֵּית הַכְּנֶסֶת אוֹ בֵּית הַמִּדְרָשׁ, שֶׁלֹּא יְהֵא הַפֵּי הַטַּבַּעַת מְגֻלֶּה נֶגְדּוֹ [סָפָר חֲסִידִים סִימָן תתי״ד, וְהָעָתִיקוֹ בְּאֶלְיָה רַבָּה (סק״ו) וְהַגָּהוֹת רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר (סי״ב)], וְאִם בּוֹנֶה כֹּתֶל בֶּאֱמְצַע לְהַפְסִיק בֵּין מְחִיצַת בֵּית הַכִּסֵּא לְבֵית הַכְּנֶסֶת, לְכְאוֹרָה אֵין לְהַחְמִיר, וְעַיֵּן בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים (המאיר לארץ ס״ק נה): ח (טו) יִפָּנֶה מִיָּד. דְּהָא אֵין חֲבֵרוֹ רוֹאֶה אֶת פֵּרוּעוֹ, (יט) וְכֵן בְּחָצֵר אֲחוֹרֵי כֹּתֶל הַבַּיִת, וְאַף עַל פִּי שֶׁחֲבֵרוֹ שׁוֹמֵעַ קוֹל עִטּוּשׁוֹ שֶׁלְּמָטָּה אֵין בְּכָךְ כְּלוּם, שֶׁבְּהַשְׁמָעַת קוֹל עִטּוּשׁ שֶׁלְּמָטָּה אֵין בּוֹ אִסּוּר מִשּׁוּם צְנִיעוּת, אֶלָּא שֶׁהִיא חֲרָפָה וּבוּשָׁה לִבְנֵי אָדָם, וּמִי שֶׁאֵינוֹ מַקְפִּיד אֵינוֹ מַקְפִּיד: (טז) פֵּרוּעוֹ. רְצוֹנוֹ לוֹמַר גִּלּוּיוֹ, מַה שֶּׁמְּגַלֶּה מִבְּשָׂרוֹ (כ) מִלְּפָנָיו אוֹ מִלְּאָחֳרָיו, וְאַף עַל פִּי (כא) שֶׁרוֹאֶה אֶת גּוּפוֹ וְשׁוֹמֵעַ קוֹל עִטּוּשׁ שֶׁלּוֹ, שָׁרֵי: י (יז) בְּיָד יָמִין. מִפְּנֵי שֶׁקְּשׁוּרָה בָּהּ תְּפִלִּין עַל זְרוֹעַ הַשְּׂמָאלִי, וְעוֹד טְעָמִים אֲחֵרִים, עַיֵּן בַּגְּמָרָא (ברכות סב.). וְטוֹב לִזָּהֵר (כב) מִלְּקַנֵּחַ בְּאֶצְבַּע הָאֶמְצָעִי שֶׁכּוֹוֵךְ עָלָיו הָרְצוּעָה. וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּאִשָּׁה יָד שָׂכָל עֲנִיָּנֶיהָ עוֹשֶׂה בִּשְׂמֹאל, מְקַנַּחַ בִּשְׂמֹאל דִּידָהּ שֶׁהוּא יָמִין כָּל אָדָם, וְאִם כּוֹתֵב בִּשְׂמֹאל וּשְׂאֵר מַעֲשָׂיו עוֹשֶׂה בִּימִין אוֹ לְהֶפֶךְ, עַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה: יא (יח) בְּחֹרֶס. וַאֲפִלּוּ (כג) הִיא חֲלָקָה וְאֵינָהּ מְקֻרַּעַ הַבָּשָׂר, דְּאִם אֵינָהּ חֲלָקָה יֵשׁ בָּהּ חִדּוּדִים קְטַנִּים, יֵשׁ בָּזֶה גַּם כֵּן מִפְּנֵי הַסַּכָּנָה, שֶׁלֹּא יְנַתֵּק שְׁנֵי הַכַּרְכֻּשְׁתָּא: (יט) חֲבֵרוֹ. אֲבָל אִם קִנַּח הוּא עַצְמוֹ בּוֹ אוֹ שֶׁיָּבֵשׁ אוֹ שֶׁקִּנַּח מִצַּד אַחֵר, (כד) לֵית לָן בָּהּ: (כא) שֶׁהָאוּר וְכוּ׳. אֲפָשָׁר דְּוָקָא לְעִנְיַן שֶׁאֵר דְּבָרִים, אֲבָל לְעִנְיַן עֲשָׂבִים יְבֵשִׁים גַּם לְהַהַגָּ״ה יֵשׁ לְהַחְמִיר דְּהֵם מְחַתְּכִים אֶת הַבָּשָׂר וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן שי״ב סָעִיף ה׳, עַיֵּן בְּפֶרִי מְגַדִּים (א״א סק״א). כָּתַב בְּהַגָּהוֹת רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר (ד״ה שם ס״ב) בְּשֵׁם הַסֵּפֶר חֲסִידִים (סי׳ תתיז), כְּשֶׁיּוֹצֵא מִבֵּית הַכִּסֵּא יִרְאֶה הַמָּקוֹם שֶׁיָּשַׁב עָלָיו שֶׁלֹּא יִהְיֶה טְנוּפוֹת, שֶׁמָּא יָבֹא חֲבֵרוֹ פִּתְאוֹם אוֹ בַּלַּיְלָה וְיֵשֵׁב עָלָיו: יב (כב) בִּצְנִיעוּת בַּלַּיְלָה. רְצוֹנוֹ לוֹמַר (כו) שֶׁלֹּא יִגָּלֶה עַצְמוֹ יוֹתֵר מִבַּיּוֹם וְלֹא יִגָּלֶה עַצְמוֹ עַד שֶׁיֵּשֵׁב (מ) וּכְהַאי גַּוְנָא, כִּי לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ חֲשֵׁכָה כְּאוֹרָה. ג]אֲבָל אֵין צָרִיךְ לְהִתְרַחֵק, (כמ) וְאִם אֵין שָׁם אָדָם, מְפַנֶּה בְּרָחוֹב, (כט) וְרַק שֶׁיִּזָּהֵר שֶׁלֹּא יִהְיֶה בִּמְקוֹם הִלּוּךְ בְּנֵי אָדָם כְּדֵי שֶׁלֹּא יִסְתַּפּוּ בְּנֵי אָדָם עַל יָדוֹ, אֲבָל אִם יֵשׁ שָׁם אָדָם (נ) אֲפִלּוּ נָכְרִי, אָסוּר לִפָּנוֹת, אֲבָל לְהִשְׁתִּין מֻתָּר אֲפִלּוּ בַּיּוֹם בִּפְנֵי רַבִּים אִם צָרִיךְ לָכָךְ, שֶׁאֵין לוֹ מָקוֹם, (נא) וַאֲפִלּוּ בִּפְנֵי אִשָּׁה, מְשׁוּם דְּאֵיכָא סַכָּנָתָא אִם יַעֲמִיד עַצְמוֹ. וְאִשָּׁה לֹא תַּעֲמֹד לְהַשְׁתִּין אֲפִלּוּ נֶגֶד פָּנָיו שֶׁל תִּינוֹק, (נב) מְשׁוּם דְּאֵיכָא חֲצִיפוּתָא, אֲבָל לְצַדְדִין, שֶׁאֵינָהּ מַשְׁתָּנָת מַמָּשׁ נֶגֶד פָּנָיו, לֵית לָן בָּהּ: יג (כג) עַל רַגְלָיו. וְיֹאמְרוּ שֶׁהוּא כִּרְוּת שֶׁפְּכָה שֶׁאֵין מֵימֵי רַגְלָיו מִקַּלְּחִין אֶלָּא שׁוֹתְתִין, וּכְרוּת שֶׁפְּכָה אֵינוֹ מוֹלִיד, וְיֹאמְרוּ עַל בָּנָיו שֶׁאֵינָם שֶׁלּוֹ: (כד) אִם לֹא וְכוּ׳. וְאִם אֵין לוֹ עֲצוֹת אֵלּוּ וְגַם שָׁם אִי אֶפְשָׁר

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ז (יט) מִלְּקַמֵּן סִימָן צ׳ סָעִיף ז׳: ח (יט) עוֹלַת תָּמִיד (סק״י) וּפְרִי מְגַדִּים (מש״ז סק״ו) וְאַרְצוֹת הַחַיִּים (לב הארץ ס״ח) דְּלֹא כְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ו): (כ) פְּרִי מְגַדִּים (שם): (כא) אַרְצוֹת הַחַיִּים (שם): י (כב) מִשְׁלֵ״ה (מסכת חולין דרך חיים אות כח): יא (כג) בֵּ״ח (ס״ו) וּבְכוֹר שׁוֹר (שבת סב.) וְאַרְצוֹת הַחַיִּים (לב הארץ ס״א): (כד) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״י): (כה) אַרְצוֹת הַחַיִּים (לב הארץ ס״א): יב (כו) רַשׁ״י (ברכות סב. ד״ה בדרך): (כז) עַיֵּן פְּרִי מְגַדִּים (א״א ס״ק יב): (כח) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יב): (כט) פָּשׁוּט דְּלֹא גָּרַע מֵאֲבָנוֹ סָנִינוּ וּמִשְׁאוֹ, בָּבָא קַמָּא ג׳ (ע״א): (ל) מָגֵן אַבְרָהָם (שם): (לא) חַיֵּי אָדָם (כלל ג ס״א): (לב) תּוֹסְפוֹת (בכורות מד: ד״ה האי איתתא):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] כֵּן הוּא הַלָּשׁוֹן גַּם בְּשו״ע הָרַב מֵהַדּוּ״ק (סי״ד). אֲמָנָם בְּמַהֲדו״ת (ס״ט) כָּתַב: שֶׁאִיסּוּר זֶה הוּא דּוְקָא לְמִי שֶׁאֵינוֹ אִיסְטְנִיס וּמְקֻמָּן בְּאֶצְבְּעוֹתָיו מִמֹּשׁ שֶׁהוּא לֹא יְקַנַּח בְּיָד יָמִין אֶלָּא בִּשְׂמֹאל מִפְּנֵי שֶׁבְּאֶצְבְּעוֹת יְמִינוֹ קוֹשֵׁר תְּפִלִּין עַל שְׂמֹאלוֹ. וְכ״כ גַּם בְּשו״ע הָרַב (מַהֲדו״ת ס״ד): וְיוֹכַל לִיפָּנוֹת אֲפִילּוּ בְּרְחוֹב הָעִיר, וְאִם יֵשׁ שָׁם אֵיזוֹ קֶרֶן זָוִית יִפָּנֶה שָׁם. **ב]** וּבְשו״ע הָרַב (סי״ד) כָּתַב: וְאֲפִילּוּ מִי שֶׁעוֹשֶׂה כָּל מַעֲשָׂיו בִּימִין אֶלָּא שֶׁכּוֹתֵב בִּשְׂמֹאל לֹא יִקַּח בִּשְׂמֹאל שֶׁכּוֹתֵב בָּהּ מִפְּנֵי שֶׁבָּהּ קוֹשֵׁר תְּפִלִּין עַל הַיָּמִין. **ג]** כָּתַב שו״ע הָרַב (מַהֲדו״ת ס״ד): וְיוֹכַל לִיפָּנוֹת אֲפִילּוּ בְּרְחוֹב הָעִיר, וְאִם יֵשׁ שָׁם אֵיזוֹ קֶרֶן זָוִית יִפָּנֶה שָׁם.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

אוֹ שֶׁיַּשְׁתִּין לְתוֹךְ עָפָר תְּחוּחַ (פְּרוּשׁ, קַרְקַע שֶׁאֵינָהּ בְּתוּלָה, אֶלָּא כְּגוֹן שֶׁל אֶרֶץ חֲרוּשָׁה): יד * יְזַהֵר שֶׁלֹּא יֶאֱחֹז בָּאַמָּה וְיַשְׁתִּין, אִם לֹא מַעֲטָרָה (יג) (כה) וּלְמַטָּה, (כו) מִפְּנֵי שֶׁמּוֹצִיא שִׁכְבַת זֶרַע לְבַטָּלָה, צ אֶלָּא אִם כֵּן (כז) הוּא נָשׁוּי. ק וּמִדַּת חֲסִידוּת לִיזָּהֵר אֲפִלּוּ (יד) (כח) הַנָּשׂוּי: טו * אֲפִלּוּ מִי שֶׁאֵינוֹ נָשׂוּי, מַתִּיר לְסַיֵּעַ (כט) בַּבֵּיצִים: טז * שׁ לֹא הֻתַּר לַנָּשׂוּי לֶאֱחֹז בָּאַמָּה אֶלָּא לְהַשְׁתִּין, אֲבָל (טו) (ל) לְהִתְחַכֵּךְ לֹא: יז א ח הַמַּשְׁהֶה נְקָבָיו עוֹבֵר מִשּׁוּם (טז) [טז] (לא) בַּל תְּשַׁקְּצוּ:

פ נִדָּה שם. צ רַמַּ״ם פֶּרֶק כ״א מֵהִלְכוֹת [אִישׁוּת] (אישות ביאה הכ״ג). ק רַבֵּנוּ יוֹנָה בְּסֵפֶר הַיִּרְאָה (אות כה). ר שָׁם בַּגְּמָרָא דְּנִדָּה. ש סְמַ״ג (לאוין) סִימָן (קנ״ו) [קכ״ו]. ת מכות ט״ז (ע״ב).

ד דִּינֵי נְטִילַת יָדַיִם. וּבוֹ כ״ג סְעִיפִים:

א (א) אירְחַץ יָדָיו (ב) וְיִכָּרֵךְ עַל (ג) [א] נְטִילַת יָדָיִם. (הַגּוּהּ: וְיֵשׁ אוֹמְרִים (ג) גַּם אֲשֶׁר יָצָר, א בְּרָכוֹת ס׳ (ע״ב).

בַּאֵר הַיטֵב

מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יב): יד (יג) וּלְמַטָּה. וַאֲפִלּוּ אִם הָאֵבֶר בְּקִשּׁוּי מֵתִּיר לֶאֱחֹז מַעֲטָרָה וּלְמַטָּה, כָּךְ מַשְׁמַע מִתּוֹסְפוֹת רֵישׁ פֶּרֶק כָּל הַיָּד (נדה יג.) דְּבִזּוּר הַמַּתְחִיל אוֹחֵז וְכוּ׳, מְדִלָּא תַּרְצוּ דְּהָתָם מִירֵי שֶׁהוּא בְּקִשּׁוּי דְּהָא נִזְדַּעְזְעוּ אַבְרָיו קַתָּנֵי. עוֹלַת תָּמִיד (ס״ק יד): (יא) הַנָּשׂוּי. וְטַ״ז (ס״ק יג) כָּתַב דְּמִדִּינָא אָסוּר עַיֵּן שָׁם. וְאִם אֵין אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ אוֹ שֶׁהִיא נִדָּה, לֹא מִקְרֵי נָשׂוּי לְעִנְיָן זֶה, עַיֵּן ט״ז (שם) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יד). וְעַיֵּן בְּאֵרֶךְ הָעָזָר סִימָן כ״ג סָעִיף קָטָן ד׳ מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי שָׁם: טז לְהִתְחַכֵּךְ לֹא. אִיתָא בְּגִמָּרָא דַּף (מ״א) [י״ג] (ע״א) בְּמַטְלִית תָּקָה מַתָּר לֶאֱחֹז בָּאַמָּה, שֶׁאֵינוֹ מְחַמֵּם: יז (טז) בַּל תְּשַׁקְּצוּ. וּבְקַטָּנִים, מִשּׁוּם בַּל תְּשַׁקְּצוּ וּמִשּׁוּם שֶׁלֹּא יָהֵא עָקָר. וַיְהַר מְאֹד בְּקִנּוּחוֹ, כִּי צוֹאָה בְּפִי הַשִּׁבְּעַת מְעַכֶּבֶת הַתְּפִלָּה, וְיֵשׁ לְרַחֵץ כַּמִּים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (משלי ל יב) ׳וּמִצֹּאָתוֹ לֹא רָחֵץ׳. סִדּוּר הָאַר״י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סידור ר׳ שבתי כוונת הנטילה):

א (ג) נְטִילַת יָדַיִם. בְּתוֹסְפוֹת דִּסוֹטָה פֶּרֶק אֵלּוּ נַאֲמָרִין (לב.) דְּבִזּוּר הַמַּתְחִיל קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה מְבֹאָר דִּבְרָכוֹת שֶׁל מִצְוֹת נַאֲמָרִין בְּכָל לָשׁוֹן, וְעַיֵּן בְּסֵפֶר בִּרְכַּת אַבְרָהָם חֵלֶק ט׳ מִסִּימָן רפ״ח עַד סִימָן רצ״ה. כָּתַב בְּסֵדֶר הַיּוֹם (כוונת נטילת ידים) דְּמִיָּד אַחַר

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

בְּיִשִׁיבָה, יוּכַל לַעֲשׂוֹת עֲצָה אַחֶרֶת שֶׁלֹּא יָבֹא לִידֵי נִיצוֹצוֹת, שֶׁיְּסַיֵּעַ בַּכַּפִּים לְהַגְבִּיהַּ הַגִּיד קְצָת אוֹ עַל יְדֵי מַטְלִית עֲבָה. וְאִם אִתְרַמֵּי שֶׁנָּפְלוּ נִיצוֹצוֹת עַל רַגְלָיו, (לג) מִצְוָה לְשַׁקְשְׁקָם: יד (כה) וּלְמַטָּה. וַאֲפִלּוּ (לד) אִם הָאֵיבָר בְּקִשּׁוּי מֵתָּר מַעֲטָרָה וּלְמַטָּה: (כו) מִפְּנֵי שֶׁמּוֹצִיא. רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁעַל יְדֵי נִגְיעָתוֹ בְּגִיד בָּא לִידֵי חִמּוּם וְהִרְהוּר, וְיָבֹא לִזְלִזָּה. וְחֹמֶר עָוֹן הַזֶּה עַיֵּן בְּאָבֶן הָעָזָר סִימָן כ״ג סָעִיף ד׳ דַּאֲפִלּוּ נָשׂוּי אֵינוֹ מֻתָּר לְהוֹשִׁיט יָדוֹ לְאַמָּה כְּלָל אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁהוּא צָרִיךְ לְנַקְּבָיו: (כח) הַנָּשׂוּי. וְאִם עוֹמֵד בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ לוֹ פַּחַד שֶׁלֹּא יִפֹּל, אֵין לְהַחְמִיר בְּנָשׂוּי כְּלָל.

[אַרְצוֹת הַחַיִּים (לב הארץ ס״ד)]: טו (כט) בַּבֵּיצִים. שֶׁאֵינוֹ מִתְחַמֵּם מַתָּר לֶאֱחֹז בָּאַמָּה לְהַשְׁתִּין כְּגוֹן עַל יְדֵי מַטְלִית עָבָה שֶׁאֵינוֹ מְחַמֵּם, (ט) אֲבָל עַל יְדֵי הֶחְלּוּק אָסוּר. (ט) וְיֵשׁ מְפָקְפְּקִין גַּם עַל יְדֵי מַטְלִית עָבָה, מִשּׁוּם דְּלֹא יָדְעִינַן שֶׁעוֹבֵר: טז (ל) לְהִתְחַכֵּךְ לֹא. לְפִי שֶׁהַחִכּוּךְ מֵבִיא לִידֵי חִמּוּם, וּבְקַל יָבֹא לִידֵי שִׁכְבַת זֶרַע. וְעַיֵּן בְּחַיֵּי אָדָם (כלל ג ס״ג) שֶׁמַּתִּיר עַל יְדֵי בֶּגֶד עָב. וּמַתָּר לִסְרֹק זָקָן הַתַּחְתּוֹן, אַף שֶׁלֹּא יִגַּע אָז בָּאַמָּה בְּיָדוֹ. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה לא): יז (לא) בַּל תְּשַׁקְּצוּ. [ג]וְאִם מַשָּׂא עַצְמוֹ לְקַטָּנִים, עוֹבֵר מִשּׁוּם בַּל תְּשַׁקְּצוּ וּמִשּׁוּם שֶׁלֹּא יִהְיֶה עָקָר. וְהַמִּשְׁנָה מִלְּהָפִיחַ (לם) אֵינוֹ עוֹבֵר עַל ׳בַּל תְּשַׁקְּצוּ׳ (לט) נִדְחֶה מִפְּנֵי כְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת, כְּגוֹן הַמַּשְׂא נְקָבָיו עַד שֶׁיִּמְצָא מָקוֹם צָנוּעַ וּכְהַאי גַּוְנָא. יְזַהֵר מְאֹד לְקַנֵּחַ הֵיטֵב, כִּי צוֹאָה בִּמְקוֹמָהּ בְּמַשֶּׂהוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּסִימָן ע״ו סָעִיף ה׳. וְטוֹב (מ) לְרָחֵץ פִּי הַשַּׁבָּעַת בַּמַּיִם אוֹ בְּרֹק:

א (א) יִרְחַץ יָדָיו וְכוּ׳. יֵשׁ עַל זֶה שְׁנֵי טְעָמִים: (פ) הָרא״ש (ברכות פ״ט סי׳ כג) כָּתַב לְפִי שֶׁיָּדִים שֶׁל אָדָם עַסְקָנִיּוֹת הֵן, וְאִי אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא יִגַּע בְּכָשֵׁר הַמִּטַּנֵּף בְּלַיְלָה, לָזֶה תִּקְּנוּ חַזַ״ל בְּרָכָה עַל הַנְּטִילָה לִקְרִיאַת שְׁמַע וְלִתְפִלָּה. וְהָרַשְׁבָּ״א (בתשובה ח״א סי׳ קצא) כָּתַב לְפִי שֶׁבַּשָּׁחַר אַחַר הַשְּׁנָה אָנוּ נַעֲשִׂים כְּבָרְיָה חֲדָשָׁה דִּכְתִיב ׳חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ׳, צְרִיכִין אָנוּ לְהוֹדוֹת לוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁבָּרָאנוּ לִכְבוֹדוֹ לְשָׁרְתוֹ וּלְבָרֵךְ שְׁמוֹ. וְעַל דָּבָר זֶה תִּקְּנוּ בַּשַּׁחַר כָּל אוֹתָן הַבְּרָכוֹת שֶׁאָנוּ מְבָרְכִין בְּכָל בֹּקֶר, לָכֵן גַּם דָּבָר זֶה תִּקְּנוּ בַּשַּׁחַר לְהִתְקַדֵּשׁ בְּקִדֻּשָּׁתוֹ וְלִטֹּל יָדֵינוּ מִן הַכֵּלִי בְּכֹהֵן שֶׁמְּקַדֵּשׁ יָדָיו מִן הַכִּיּוֹר קֹדֶם עֲבוֹדָתוֹ. וְלַהֲלָכָה אָנוּ תּוֹפְסִים כִּשְׁנֵי הַטְּעָמִים לְחַמְרָא לְעִנְיַן נְטִילָה, וּכְדִלְקַמָּן בָּזֶה הַסִּימָן (ס״ג). וְאִם לֹא בֵּרַךְ עַל נְטִילַת יָדָיו קֹדֶם הַתְּפִלָּה, שׁוּב לֹא יְבָרֵךְ אַחַר הַתְּפִלָּה לְכָלֵי עָלְמָא [חַיֵּי אָדָם (כלל ז ס״ה)]: (ב) וְיִבָּרֵךְ. וּמִיָּד אַחַר הַנְּטִילָה יְבָרֵךְ, וְאֵין צָרִיךְ לְהַמְתִּין עַל הַנְּגּוּב, (ג) וְגַם הַנְּגּוּב אֵין מְעַכֵּב. וְיֵשׁ מַחְמִירִין שֶׁלֹּא יְבָרֵךְ עַד אַחַר שֶׁנִּנְגַּב יָדָיו, דְּסְבִירָא לְהוּ דְּאֵין רוּחַ רָעָה סָר מֵהַיָּדַיִם עַד אַחַר הַנְּגּוּב, וּסְבִירָא לְהוּ דְּאָסוּר לְבָרֵךְ בְּיָדַיִם שֶׁרוּחַ רָעָה שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם, [ד]אֲבָל דַּעַת הַפּוֹסְקִים אֵין כֵּן [אַרְצוֹת הַחַיִּים (לב הארץ ס״א)]. כָּתַב בְּסֵדֶר הַיּוֹם (כוונת נט״ל) שֶׁלֹּא יִגַּע בְּמַלְבּוּשָׁיו עַד שֶׁיִּטֹּל, [ה]וְכֵן מַשְׁמַע כֵּן (מָגֵן אַבְרָהָם) [סק״א]. אִיתָא בִּבְרָכוֹת דַּף נ״א (ע״א), אַל תִּטֹּל חֲלוּקְךָ שַׁחֲרִית מִיָּד הַשַּׁמֶּשׁ וְתִלְבַּשׁ, מִשּׁוּם סַכָּנַת מַזִּיקִין, אֶלָּא יִטְּלֵהוּ בְּעַצְמוֹ מִמָּקוֹם שֶׁהוּא שָׁם. וַאֲפִלּוּ אוֹתוֹ הַשַּׁמָּשׁ (ג) כְּבָר נָטַל יָדָיו. אָמְרִינַן בְּגִמָּרָא (שבת נ:), רוֹחֵץ אָדָם פָּנָיו יָדָיו וְרַגְלָיו בְּכָל יוֹם מִשּׁוּם כְּבוֹד קוֹנוֹ. וּבִמְדִינוֹתֵינוּ שֶׁאֵין אָנוּ הוֹלְכִים יְחֵפִים [ו]אֵין צָרִיךְ לִרְחֹץ רַגְלָיו שַׁחֲרִית [פְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״א)]: (ג) גַּם אֲשֶׁר יָצָר. הַטַּעַם, (ז) מִשּׁוּם דִּכְבֹקֶר נַעֲשָׂה כְּבָרְיָה חֲדָשָׁה, וּצְרִיכִין אָנוּ לְהוֹדוֹת לוֹ, וְנִתְקַן בִּרְכַּת אֱלֹקַי נְשָׁמָה, וַאֲשֶׁר יָצַר עַל יְצִירַת הַגּוּף. וְיֵשׁ עוֹד

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

יז [טז] בַּל תְּשַׁקְּצוּ. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְעַיֵּן בְּתִבְואוֹת שׁוֹר בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן י״ג סָעִיף קָטָן (י״ב) [ב] שֶׁמִּסְתַּפֵּק דְּהָא דְּמִשְׁהֶה נְקָבָיו שְׁעוֹבֵר עַל בַּל תְּשַׁקְּצוּ, אִם הוּא מִדְּאוֹרַיְתָא אוֹ מִדְּרַבָּנָן, וְשָׁם כָּתַב בְּהִנְךָ דְּיִכְמוֹת (סד״ו) דְּאָמַר חֲמִשָּׁה אָמוֹרָאֵי אִיעֲקַר מִפִּרְקָא דְּרַב הוּנָא, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַב בְּשׁוּ״ת בֵּית אֶפְרַיִם חֵלֶק אֶבֶן הָעֵזֶר סִימָן ב׳ מַה שֶּׁכָּתַב בָּזֶה. וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן צ״ב (ס״ב). וְכָתַב בְּסֵפֶר עֲרֶךְ לֶחֶם לְמַהֲרִי״ק ש דְּמִשְׁהֶה מֵלְּהָפִיחַ אֵינוֹ עוֹבֵר בְּכָל תְּשַׁקְּצוּ עַיֵּן סִימָן ק״ג (ס״ב), עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (שם) סוֹף סָעִיף קָטָן ד׳:

א [א] נְטִילַת יָדַיִם. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. (וְעַיֵּן) בְּמַחֲזִיק בְּרָכָה (סק״א) בְּשֵׁם אוֹר צַדִּיקִים לְמַהֲרַ״ם פאפרש״ס (סי׳ א ס״ה) שֶׁכָּתַב בְּשֵׁם מַהֲרַ״ם נִיגְרִין שֶׁאֵין רוּחַ רָעָה סָרָה מֵהַיָּדַיִם שַׁחֲרִית עַד אַחַר הַנְּגּוּב, וּלְפִי זֶה לֹא יְבָרֵךְ עַד שֶׁיְּנַגֵּב, וְלֹא כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּשֵׁם סִדּוּר הַיּוֹם (כוונת נט״ל) וּכְנִמְשָׁךְ הַגְּדוֹלָה (הנה״ט) (הֲכִיאוֹ הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ו) וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַבֵּאוּר הַיטֵב), וְגַם יְנַגֵּב הַיָּדַיִם תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ יִרְחַץ הַפָּנִים. וּלְפִי מַה שֶּׁכָּתוּב בָּאָהֳר אֵיכָא בְּבֵית הַכִּסֵּא כו׳ אִם נִגֵּב יָדָיו וְלֹא רָחַץ פָּנָיו וְהָלַךְ לְבֵית הַכִּסֵּא וְרָחַץ יָדָיו, צָרִיךְ שֶׁיְּנַגְּבֵם וְאַחַר כָּךְ יִרְחַץ הַפָּנִים, עַיֵּן שָׁם. וּמְנַהֲגֵנוּ לִרְחֹץ הַפָּנִים בְּלֹא נְגּוּב יָדַיִם, וּמִי שֶׁרוֹצֶה לְהַחְמִיר בָּזֶה, מִכָּל מָקוֹם יָכוֹל לַיְלֵךְ לְקַח מִטְפַּחַת לְנַגֵּב יָדָיו אַף שֶׁהוּא רָחוֹק מִפָּנָיו יוֹתֵר מֵאַרְבַּע אַמּוֹת, דְּלִצְנִיעָן זֶה אֵין

בַּאוּר הַלָּכָה

וּמְקֻבָּח בִּשְׂמֹאל דְּעָלְמָא. וְעַיֵּן בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים (המאיר לארץ ס״ק סד) שֶׁהָאָרִיךְ בָּזֶה, וְלִדְבָרָיו יְהִיֶה הַדִּין כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּשֵׁם הַפְּרִי מְגַדִּים וּלְכוּשֵׁי שָׁרָד, וְאִם כּוֹתֵב בִּימִינוֹ וְשׂוֹאֵר מַעֲשָׂיו עוֹשֶׂה בִּשְׂמֹאל, לְדִבְרָיו גַּם כֵּן הָרַי הוּא בְּכָל אָדָם:

יד * יְזַהֵר שֶׁלֹּא יֶאֱחֹז וְכוּ׳. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, אֲפִלּוּ אִם אֵין לוֹ בְּעָקָר תְּחוּחַ וּמָקוֹם מְדֹרוֹן וְאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהַשְׁתִּין בִּישִׁיבָה, וְיָכוֹל לָבוֹא עַל יְדֵי זֶה לִלְעַג עַל בְּנָיו עַל יְדֵי הַנִּיצוֹצוֹת כְּשֶׁלֹּא יֶאֱחֹז בָּאַמָּה, אֲפִלּוּ הָכִי אָסוּר. בֵּית יוֹסֵף (ד״ה ולא ישתין): טז * לֹא הֻתַּר וְכוּ׳ אֲבָל לְהִתְחַכֵּךְ לֹא. וְכֵן מַה שֶּׁהַתַּר לְמִי שֶׁאֵינוֹ נָשׂוּי לְמַשָּׂה מַעֲטָרָה, גַּם כֵּן לֹא הֻתַּר רַק לְהַשְׁתִּין (אַרְצוֹת הַחַיִּים (לב הארץ סט״ז)). וְעַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ל) שֶׁכָּתַבְתִּי דְּמַתָּר לִסְרֹק זָקָן הַתַּחְתּוֹן, דְּלֹא גָּרַע מֵעַל יְדֵי מַטְלִית עָבָה, וּבִכְרָעִי אִם נִסְבַּר כְּשִׁיטַת הַתּוֹסְפוֹת (נדה יג. ד״ה אם) הַמּוֹבָא בְּמָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יד) דְּלִמְשָׁה מְשַׁבְּרוּ׳ רְצוֹנוֹ לוֹמַר בְּמָקוֹם מִילְתוֹ:

יג (ע) גְּמָרָא (יומא ל.): יד (מ) עוֹלַת תָּמִיד (ס״ק יד): (מא) טַ״ז (ס״ק יג) וּמָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יד) וְכֵן מַפִּיק הַבְּרֵכִי יוֹסֵף (ס״ק יא) דְּלֹא כְּהַמְקֻבָּלִין: טו (ט) אֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק יב) וּבְרֵכִי יוֹסֵף (סק״ט): (מב) שָׁם בְּשֵׁם בְּכוֹר שׁוֹר (נדה יג.): יז (מג) פְּרִי מְגַדִּים (משו״ז ס״ק יג): (מד) פְּרִי מְגַדִּים (שם): (מה) אַחֲרוֹנִים:

א (פ) בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה ויברך): (ג) מָגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן ו׳: (ד) פְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״א): (ה) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב) וְהָגַ״א:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] כתב שו״ע הרב (מהדו״ת ס״א): וכל שיכול להעמיד עצמו עד כדי שיעור הילוך פרסה, אין בו משום בל תשקצו ולא משום סכנה בין בקטנים בין בגדולים לדברי הכל. ויש אומרים שאפילו אינו יכול להעמיד עצמו פחות הרבה מכשיעור הילוך פרסה, אין בו משום בל תשקצו כל זמן שאינו נצרך ומתאוה הרבה (בענין שאילו לא היה מעמיד עצמו בכח ומגביר כח המחזיק על כח הדוחה היה כח הדוחה גובר מאליו על כח המחזיק ועושה צרכיו בלי שום סיוע דוחק שידחוק האדם עצמו כלל אפילו מעט מזעיר, אבל אם כח הדוחה לא היה גובר כל כך על כח המחזיק בלי סיוע דוחק שידחוק האדם עצמו מעט, נמצא כשמעמיד על עצמו ומונע מלדחוק אינו נקרא משהה נקביו, כי אינו אלא שב ואל תעשה ואין בו משום בל תשקצו). **ב]** וכן בשו״ע הרב (סכ״ד) כתב שהמשהה נקביו עבר על בל תשקצו. אמנם במהדורא תנינא (שם) כתב: ויש אומרים שבקטנים אין בהם משום בל תשקצו, אלא שאסרו משום סכנה וגם שלא יהא עקר. וכ״כ בסידור. **ג]** וכן כתב בשו״ע הרב (ס״ז) שא״צ לנגב הידים ומותר לברך בלא ניגוב. **ד]** בשו״ע הרב (סי׳ א ס״ז) כתב שמדין התלמוד מותר ליגע במלבושיו, אבל חכמי הזוהר החמירו שלא ליגע במלבושיו קודם נטילת ידים, וכל ירא שמים יחמיר לעצמו. **ה]** בשו״ע הרב (סכ״א) לא חילק בכך וכתב: רוחץ אדם פניו ורגליו בכל יום בשביל כבוד קונו, שנאמר (בראשית ט ו) ׳כי בצלם אלהים עשה את האדם׳.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah